

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора юридичних наук, професора,
завідувача сектору проблем реалізації господарського законодавства
відділу проблем модернізації господарського права та законодавства
Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»

Теремицького Владислава Івановича

на дисертацію Талпи Петра Валентиновича

на тему «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Проблематика адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони має істотне теоретичне та практичне значення. Належне функціонування судової влади неможливе без реального гарантування безпеки суддів, працівників судів та учасників судового процесу, охорони приміщень судів, органів і установ системи правосуддя, а також підтримання громадського порядку в судах. У сучасних умовах ці завдання набувають додаткової ваги у зв'язку з воєнним станом, зростанням безпекових ризиків та необхідністю забезпечення безперервної роботи органів правосуддя.

Актуальність обраної теми підтверджується наведеними в дисертації емпіричними даними про діяльність Служби судової охорони. Зокрема, автор використовує статистику за 2025 рік щодо недопущення пронесення до будівель правосуддя значної кількості заборонених предметів, обмеження доступу осіб із такими предметами, припинення протиправних діянь та застосування спеціальних заходів безпеки. Окремо в роботі звернуто увагу на кадрові, матеріально-технічні та організаційні проблеми, які безпосередньо впливають на спроможність Служби виконувати покладені на неї законом завдання.

Наукова актуальність дисертації зумовлена також тим, що адміністративно-правовий статус Служби судової охорони формується значною кількістю різних за юридичною силою нормативно-правових актів і відомчих документів. Автор обґрунтовано виходить із наявності фрагментарності, окремих

прогалин та колізій нормативного регулювання, а також недостатньої комплексної розробленості цієї проблематики в українській адміністративно-правовій науці.

Дисертацію виконано відповідно до Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, Стратегії розвитку Служби судової охорони на 2024–2026 роки та теми науково-дослідної роботи кафедри адміністративно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ «Забезпечення адміністративно-правовими засобами прав і свобод людини і громадянина в Україні» (реєстраційний номер 0125U001209). Це свідчить про зв'язок роботи з актуальними напрямками розвитку системи правосуддя та адміністративно-правової науки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи та їх новизна.

Дисертація Талпи П.В. є комплексним дослідженням адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони. Мета роботи полягає у комплексному теоретико-правовому обґрунтуванні адміністративно-правового статусу Служби судової охорони та розробленні пропозицій щодо його вдосконалення. Для її досягнення автор сформулював вісім взаємопов'язаних завдань, які охоплюють стан наукової розробки проблеми, генезу правового регулювання, зарубіжний досвід, систему суб'єктів регулювання, механізм та особливості адміністративно-правового регулювання, а також напрями підвищення ефективності діяльності й тенденції нормативного розвитку Служби.

Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується використанням комплексу загальнонаукових і спеціально-юридичних методів: діалектичного, формально-юридичного, системно-структурного, порівняльно-правового, логіко-юридичного, логіко-семантичного, документального аналізу, прогнозування, герменевтичного та інших. Їх застосування загалом відповідає характеру поставлених завдань і дає можливість поєднати аналіз нормативної основи, адміністративно-правової доктрини та практики функціонування Служби судової охорони.

Джерельна база роботи охоплює законодавство України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, Вищої ради правосуддя та Державної судової адміністрації України, судову практику, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, матеріали щодо діяльності Служби судової охорони, а також емпіричні дані. Список використаних джерел містить 199 найменувань. Позитивним є використання автором практичної інформації про роботу Служби, що надає дослідженню виразного прикладного спрямування.

Наукова новизна дисертації полягає насамперед у комплексному розкритті особливостей адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони. До результатів, які автор відносить до одержаних уперше, належать визначення адміністративно-правового регулювання статусу Служби як упорядкованого впливу норм і принципів адміністративного права на її організацію, структуру, повноваження, порядок діяльності та взаємодію з іншими органами державної влади, а також запропонована структурна модель такого регулювання.

Науковий інтерес становлять положення щодо розвитку системи принципів правового регулювання статусу Служби, динамічного характеру її компетенції та повноважень, спеціального адміністративно-правового статусу Служби, а також пропозиції щодо розширення її окремих адміністративно-юрисдикційних повноважень. Практично значущими є пропозиції щодо вдосконалення положень КУпАП, нормативного врегулювання адміністративного затримання у визначених законом випадках, уточнення правового становища персоналу Служби та систематизації нормативної основи її діяльності.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи.

Структура дисертації є логічною та відповідає поставленій меті й завданням. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 211 сторінок, з яких 166 сторінок припадає на основний текст; список використаних джерел викладено на 20 сторінках і налічує 199 найменувань; два додатки займають 7 сторінок.

У першому розділі «Засади наукового дослідження адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони» проаналізовано стан наукової розробки проблематики, досліджено генезу адміністративно-правового регулювання статусу Служби та зарубіжний досвід діяльності органів і служб, що виконують функції судової охорони. Автор виокремлює чотири етапи розвитку відповідного інституту та обґрунтовує доцільність використання позитивних елементів зарубіжних моделей із збереженням інституційної належності Служби до системи правосуддя.

Другий розділ «Сутність та зміст механізму адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони» присвячено системі суб'єктів такого регулювання, його механізму та особливостям. Дисертант характеризує багаторівневу систему суб'єктів загальної, спеціальної та відомчої компетенції, визначає місце Вищої ради правосуддя, Державної судової адміністрації України та керівництва Служби, аналізує нормативну основу, принципи, повноваження й організаційні елементи її статусу.

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання Служби судової охорони» розглянуто напрями підвищення ефективності її діяльності та тенденції нормативного регулювання статусу. Значну увагу приділено кадровому забезпеченню, соціальному захисту персоналу, професійній підготовці, технічній модернізації, цифровізації, кібербезпеці, міжвідомчій взаємодії, дисциплінарним процедурам, адміністративно-юрисдикційним повноваженням та перспективам систематизації законодавства.

Загальні висновки кореспондують із поставленими завданнями та узагальнюють результати, отримані в кожному з розділів. Автор послідовно формулює положення щодо генези правового регулювання, системи його суб'єктів, змісту механізму, особливостей адміністративно-правового статусу, напрямів підвищення ефективності діяльності Служби та подальших тенденцій нормативного розвитку.

Практичне значення отриманих результатів.

Практичне значення дисертації підтверджується можливістю використання її положень у науково-дослідній, правотворчій, правозастосовній та освітній сферах. У роботі наведено акт впровадження результатів у наукову діяльність Одеського державного університету внутрішніх справ від 28.05.2026 р., довідку Державної судової адміністрації України про використання в практичній діяльності від 04.06.2026 № 16-12088/2026 та акт впровадження в освітній процес Одеського державного університету внутрішніх справ від 26.05.2026 р. Запропоновані висновки можуть бути використані під час удосконалення законодавства про судоустрій, адміністративну відповідальність і нормативне забезпечення діяльності Служби судової охорони.

Повнота відображення наукових положень дисертації в опублікованих автором працях.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднено у 9 наукових працях, з яких 4 статті опубліковано у фахових виданнях з юридичних наук, а 5 праць засвідчують апробацію матеріалів дисертації на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях упродовж 2024–2025 років. Тематика публікацій охоплює наукові підходи до дослідження правового статусу Служби, його нормативне регулювання, зарубіжний досвід, адміністративно-правове регулювання організації та діяльності Служби, а також систему суб'єктів відповідного регулювання.

Дотримання академічної доброчесності.

У тексті дисертації використані положення, ідеї та висновки інших авторів супроводжуються посиланнями на відповідні джерела, а джерельний апарат дає змогу ідентифікувати використані наукові й нормативні матеріали. За результатами ознайомлення з поданим текстом очевидних ознак некоректного запозичення, фабрикації чи фальсифікації наукових результатів не встановлено. Остаточна процедурна оцінка дотримання академічної доброчесності, безумовно, здійснюється закладом освіти відповідно до встановлених вимог.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави сформулювати чотири зауваження дискусійного характеру, які потребують додаткової аргументації автора під час її публічного захисту.

1. У вступі предметом дослідження визначено «адміністративно-правовий статус Служби судової охорони, його зміст, структуру та механізми реалізації» (с. 21). Водночас назва дисертації, система сформульованих завдань, зміст другого розділу та значна частина положень наукової новизни свідчать, що безпосереднім предметом наукового аналізу є саме адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони, включно з напрямками його удосконалення. Тому предмет дослідження доцільно було сформулювати так, щоб він прямо відображав адміністративно-правове регулювання статусу Служби, а не лише сам адміністративно-правовий статус та механізми його реалізації. Це посилило б узгодженість між назвою роботи, метою, завданнями, предметом і структурою дисертації.

2. У підрозділі 3.2 «Тенденції нормативного регулювання статусу Служби судової охорони» автор слушно зазначає, що законодавче посилення соціальних і правових гарантій персоналу сприятиме підвищенню мотивації та професійної стабільності працівників Служби, а також зменшенню ризиків корупційних проявів (с. 166). Погоджуючись із цим висновком, вважаємо, що дослідження виграло б від більш детальної конкретизації нормативних пропозицій щодо змісту та механізмів реалізації відповідних гарантій. Зокрема, доцільно було б чіткіше окреслити гарантії соціального і правового захисту персоналу Служби, а також, за потреби, диференціювати їх залежно від особливостей правового статусу співробітників та інших працівників ССО.

3. У підрозділі 3.1 «Напрями підвищення ефективності діяльності Служби судової охорони» серед першочергових завдань автор визначає вдосконалення процедур внутрішнього контролю та дисциплінарної відповідальності (с. 142). Далі дисертант конкретизує цю проблему, вказуючи на неврегульованість питання застосування дисциплінарних стягнень до працівників ССО та пропонуючи визначити повноваження Голови ССО й інших керівників щодо

застосування заохочень і накладення дисциплінарних стягнень, поняття службової дисципліни та відповідальність працівників за вчинені діяння (с. 152–153). Водночас для завершеності цієї пропозиції доцільно було чіткіше визначити, у яких саме нормативно-правових актах і в якому співвідношенні мають бути закріплені відповідні повноваження та процедури. Це дало б змогу запобігти колізіям, дублюванню нормативного регулювання й неоднозначності правозастосування.

4. У підрозділі 2.3 «Особливості адміністративно-правового регулювання статусу Служби судової охорони» автор констатує, що Служба покликана забезпечувати охорону приміщень судів, органів та установ системи правосуддя, підтримувати громадський порядок у судах і гарантувати безпеку суддів (с. 105). Оскільки категорія «громадський порядок» може розглядатися як у широкому загальносоціальному, так і у вузькому спеціально-правовому значенні, доцільно було б глибше розкрити її зміст саме в контексті функціонування судової системи. Зокрема, варто було б чіткіше відмежувати підтримання громадського порядку в суді від суміжних категорій «громадська безпека» та «безпека правосуддя», визначити його просторові й функціональні межі, а також показати значення цієї категорії для реалізації конкретних повноважень Служби судової охорони.

Наведені зауваження мають дискусійний і рекомендаційний характер, стосуються переважно уточнення окремих теоретичних положень та поглиблення нормативно-прикладних пропозицій і не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження.

Загальний висновок про дисертаційну роботу.

Дисертаційна робота Талпи Петра Валентиновича «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони» є завершеним самостійним науковим дослідженням актуальної проблеми адміністративного права, у якому на основі опрацювання значного масиву нормативних, наукових та емпіричних матеріалів сформульовано теоретичні положення й практичні пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання статусу

Служби судової охорони. Одержані результати мають наукове та прикладне значення для розвитку адміністративно-правової доктрини, удосконалення законодавства і практики забезпечення безпеки правосуддя.

Викладене дає підстави для висновку, що дисертація Талпи Петра Валентиновича на тему «Адміністративно-правове регулювання статусу Служби судової охорони» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю та практичним значенням отриманих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам п. 10 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Талпа Петро Валентинович заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

завідувач сектору проблем реалізації
господарського законодавства
відділу проблем модернізації
господарського права та законодавства
Державної установи
«Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова
Національної академії наук України,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

Владислав ТЕРЕМЕЦЬКИЙ